

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Az egyházi sajtó statisztikája.

Harmadik kiadásban jelent már meg az idén dr. Wünscher Frigyesnek, a Magyar Távirati Iroda igazgatójának igen hasznos repertoriuma a trianoni Magyarország időszaki sajtótermékeiről.¹ Eléggé hibáztatom magamat, hogy énnekem még csak most terjedt ki reá a figyelmem — amiben nem nagy vigasztalásomra szolgál, hogy emlékezetem szerint református egyházi lapjainkat sem nagyon érdekelte ez a rendkívül tanulságos mű sem az első, 1927-iki, sem a későbbi kiadásában.

Nagy kár, hogy a könyv éppen a református sajtó repertoriumát illetőleg még ebben a harmadik kiadásában sem kimerítő teljességű. Most is olyan évek óta fennálló s részben igen előkelő sajtószerveink hiányoznak még belőle, mint a Theologiai Szemle, a Protestáns Tanügyi Szemle, a Tanítók Lapja, a Zeneközlöny, a Református Lelkésznek Lapja. A szerkesztő ugyan ezeket a feltűnő hiányokat már jó eleve mások számlájára látszik írni, amikor még a harmadik kiadás előszavában is így panaszkodik: „Sajnos, nagyon sok lapvallalat részéről meg nem értéssel találkoztunk és adatokat kérő sürgetéseinkre választ sem kaptunk.” De viszont azt mégis sehogyszem bírnjuk éppen a megnevezett hiányzó református sajtószerveink kiváló vezetőiről föltenni, hogy csakugyan az ő lelkükön száradna e repertoriumnak éppen a mi szempontunkból igen érzékeny hiányossága. Mindenesetre kívánatos, hogy a következő kiadások számára történjék meg minden emberileg lehető mindkét részcél a mostani hiányok kiküszöbölésére — ami egyházi és nem egyházi szempontból egyformán nagy érdek.

A repertoriumot alaposan átnéztem. Összeszámláltam benne nemcsak a „Hitbuzgalmi, vallásos lapok” címe alatt elkönyvelt, hanem a bármi más (pl. tudományos, ifjúsági stb.) címek alatt szereplő s a részletes leírásból meg-

¹ Csonka-Magyarország sajtója. III. kiadás. Gyűjtötte és összeállította Dr. Wünscher Frigyes, Bp. 1930. Csáthy Ferenc Rt. kiadása 8° 240 lap. (A Sajtó Könyvtára 8. szám). Ára 6.— pengő.

állapíthatóan vallási és egyházi vonatkozású sajtótermékeket is. Az így kijött eredményeket kiegészítettem a tudomásom szerint hiányzó, pedig létező organumok számával s ekképen jutottam el a következő igen érdekes statisztikai eredményre:

A csonkaország összes, bármi vonatkozásban vallásinak, illetőleg egyházinak nevezhető időszaki sajtótermékei száma jelenleg 144.² Ezek közül római katolikus 66 (ebből görög szertartású 2), református 34, evangélikus 10, közös protestáns 13, baptista 4, methodista 1, unitárius 1, az üdvhadseregé 1, zsidó 13, spirítista 1.

Ebből a statisztikából legelőször is az az öröndetes tény tetszik meg már első szempillantásra, hogy mi reformátusok s általában protestánsok az egyházi és vallási időszaki sajtótermelésben az országos lélekszám arányunkat jóval felülmúló arányban szerepelünk. Amíg a kétharmad többséget tevő római katolicizmus az összes számnak a felét sem produkálja, addig a 21%-nyi reformátusság egymaga kitermeli az összes egyházi és vallási sajtótermékeknek a 23.61%-át, az evangéliumi szekták beleszámításával sem egészen 28% összprotestantizmus pedig (a melyben a reformátusság a közös sajtószervek révén is túlnyomó szerepet viszen), a maga 64 sajtótermékével az össztermelésnek a kisebbik felét: 44.44%-át. Tehát a protestáns és közelebbről református időszaki sajtó számbeli képe egyáltalában nem mutat hátraszorítottatást, sőt nagyon is nagy fölényt mutat, legalább Rómával szemben.

Természetes azután, hogy ami számbelileg megnyugtatóan fest, az más szempontok figyelembevételével nem fog egészen ugyanúgy festeni. Én pl. nem merném állítani, hogy tartalmi és formai színvonal tekintetében is ugyanolyan abszolút fölényben volna magyar protestáns sajtónk a rómaival szemben, mint statisztikai lag. Azután, még ha a tartalmi színvonal mindenütt kifogástalanul, sőt fölényesen versenyképes volna is, akkor sem volna jogosulatlan

² Az összes magyarországi időszaki sajtótermékek száma valamivel felül van az 1100-on.

a következő kérdés fölvetése: vajjon nincs-e a mi időségi sajtótermékeinkben olyan egészségtelen túlermelés, amely nélkül egész nyugodtan ellehetnénk, mert — ime — országos viszonylatban jóval kisebb termeléssel is megőrizhetnők a megfelelő számarányt, egy csomó költségfecsérlést és energiapazarlást pedig megtakaríthatnánk? És az itt elérhető megtakarításnak más, szintén irodalmi célokra fordítására — amelyek terén aztán úgy statisztikailag, mint egyébként igen keserves Rómával szemben az inferioritásunk — jaj, de mekkora szükségünk volna!

De még ezenkívül is figyelembe kell vennünk egy igen fontos körülményt, amely nagy mértékben alkalmas arra, hogy a fenti statisztika fölötti örvendezésünket lehűtse. Nevezetesen a fenti statisztikában nem szerepelnek egyes fővárosi és vidéki *politikai* napi- vagy hetilapok, amelyek e minőségük miatt sem egyházi, sem vallásos sajtótermékek címén el nem könyvelhetők, de azért a közvéleményre gyakorolt befolyásuk éppen vallási és egyházi szempontból is megmérhetetlen. Ilyenek első sorban a Központi Sajtóvállalat fővárosi napilapjai, azután a vidéken nagyszámban megjelenő, ú. n. *keresztény* lapok és lapocskák, ilyen másfelől a zsidók politikai hetilapja, amelynek egyébként a zsidó szellem terjesztésében, vagy legalább a zsidó vallásfelekezeti érdekek igen eleven védelmezésében a semlegesnek látszó politikai napilapok többsége is hűsége székundál, pedig — mint a közölt statisztikából látjuk — már magának a zsidóság vallásfelekezeti időségi sajtójának termelése is nagyban fölülmulja a statisztikai számarány szempontjából úgy a katolikusokét, mint még a protestánsokét is.

A vallásos-egyházi időségi sajtónk hatáseit így kiegészítő, meghosszabbító és megsokszorozó világi, politikai sajtóval mi magyar protestánsok egyáltalában nem rendelkezünk s ezért van az legfőképpen, hogy a fentiekből kivilágló nagyszerű statisztikai sajtófölényünknek nem tudjuk elég kiadósan hasznát venni. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy tehát újra vegyük föl már holnap a zátonyrakerült (s rendszerint megérdemelten odakerült) politikai lapalapítási kísérleteink valamelyikének a fonálát. Csak arra hívom föl a figyelmet, hogy ezt a kérdést állandóan nyilván kellene ma is tartanunk; igaz, hogy inkább a Gambetta módján: mindig rá gondolva és (a nyilvánosság előtt) minél kevesebbet beszélve róla, hanem egy szép napon előállva a nem nevében és reklámjában, hanem szellemében református (vagy dominánsan református szellemű evangéliumi protestáns) politikai napilappal.

De eggyel — és nem kettővel!

R. I.

Vajjon szegényebb lenne-e az egyháza, ha havi 1—2 pengőt árvabélyegre fordítana?

KÖZÉLET

Néhány szó Baráth Imre „Farsang és Bőjt” című cikkéhez.

Nem személyes megbántás, hanem félreértésemért szabad legyen szeretettel hozzászólanom az én kedves kollégámnak fenti cím alatti közelebbi cikkéhez.

Úgy látom, Baráth Imre lelkésztestvérem nem olvasta el figyelemmel az én nevezett cikkemet, mert hiszen másként nem jutott volna arra a következtetésre, hogy szerény közleményemről azt írja „ne úgy fogjuk fel a dolgot, mint az én máskülönben kedves, jó Székelyhídy Béla álmosdi kollégám, aki nem régen e lap 5. számában arról elmélkedett, hogy ma már tulajdonképpen az adósegélyes egyházak viselik a közegegyházi élet súlyosabb terheit. Természetes hogy az effajta cikkeknek az lenne a verbum regense, hogy át kell háritani ezen terheket az adósegélytelen egyházakra”.

Sietek megnyugtatni az én kedves kollégámat, hogy következtetése teljesen egyéni s az tőlem távol állt s távol áll ma is.

Mindenben fenntartom az 5. számban közölt cikkem kijelentéseit, fenntartom és ismétlem, hogy az adósegélyes egyházak a közegegyházi terheket súlyosabb arányban viselik, mint a nem adósegélyesek s hogy az valóban így van, reámutattam eredeti cikkemben és ismétlem ezúttal is.

Az államsegély megosztási arányszáma az adósegély terhére megváltoztatott s úgy a közgazgatási, valamint a nyugdíjintézeti járulék részesedési arányszáma felemeltetett, aminek érthető következménye, hogy az adósegélyes egyházak kevesebb járulékban részesíthetők s így már ezúttal is adóznak nevezett célokra és mégis az adósegélyes egyházak a közigazgatási, valamint a nyugdíjintézeti járulékokkal ugyanazon módon terhelhetnek, mint a nem adósegélyesek — így az aránytalan terhelés, amit első cikkemben is leszeggeztem, valóban fent is áll.

Én „átháritásra” nem gondoltam s ennek eredeti cikkem be állítása maga ellentmond. Nagyon helyesen állapítja meg, kedves kollégám, hogy mást kell tenni — azt, amire én is céloztam, Lelkésztestvérem is nagyon helyesen formuláz s amit már nemcsak írogatnunk, hanem minden vonalon cselekednünk is kellene, csökkenteni — eltörölni a gyümölcsstelen adminisztrációs kiadásokat stb.

Egyebekben teljesen azonosítom magam kedves kollégám cikkével. Ugyanazon megállapításra jut, amit én évek óta hangoztatok, egyházmegyei gyűléseinken ismételtén kifejték és egyházamban cselekszem is.

Az én egyházam teljesen vagyontalan, tisztán a hívek adójából él s mégis 15 év alatt

önerejéből épületeiben egészen megújult, anyagiakban oly rendezett, hogy nekem helyette fizetnem nem kell. Ellenben kötelezettségeit pontosan teljesíti, adóságot egyetlen fillért sem szerzett, holott egyházi adóban a tiszta földadó 50%-ánál magasabb összeget soha ki nem vetett s ma már a földadó 35%-ával dolgozik s a másnemű állami adókat nem tette az egyházi adókiivetés alapjává.

S hogy mégis fejlődően él, azt azzal biztosította, hogy a „farsang idején is bőjtölt” és fog továbbra is. Hogy a gávai ezer lelkes gyülekezet 640 pengőt fizet közegyházi járulékokban valóban döbbenetes. Megnyugtatom kollégámat, elgondolásom és első cikkem szerint „áthárítás” nélkül is lehetne, de kell is csökkenteni ez elviselhetetlen terhet.

Valóban úgy van, mint írja kollégám „aki ma tékozol, vétkezik hazája ellen, nemzete ellen. Legyen már vége a farsangnak...” stb.

Azt hiszem, szerény soraimmal Baráth Imre kollégám félreértését el tudtam oszlatni: máskülönben nagyon hálás vagyok írásáért, e kérdések körül a cikkek egész lavinájának kellene jönnie, hogy egyházi életünkben a parancsolóan és halaszthatatlanul szükséges takarékosság valóban be is következzen, amit megcselekedni nem is volna nehéz, csak egy picikét akarni kellene.

(Álmosd.)

Székelyhidy Béla.

álmosdi református lelkész.

Lelkipásztorok nyugdíja.

Előrebocsátom, hogy nem: pro domo hazabeszélek, csak hangot akarok adni a magamsorsú szegény nyugdíjas lelkipásztorok nevében azon anarchiának, mely abban nyilvánul, amint azt egy közelebbi alkalommal discussió tárgyává tettük, hogy a havi csekély summát sohasem a hó elején, de úgy 10—15-ike közt kapjuk kézhez. Pedig a hó elején jelentkezik a boltos, a mészáros, a hentes, a szabó, a csizmadia (a falusi sutor malus). Az újságokra is 1-én kell előfizetni. A hitelbe rendelt könyvek rátájának esedékessége a hónap elejére esik. Mindezeket nehéz leinteni, jobb belátásra bírni, vagy a türelmes várakozás keresztyéni nemes erényének gyakorlására megtanítani, hogy várjanak a hó közepéig, akkor lesz pénz — ha nem sok is!

Minden más nyugdíjas status tagjai: a csendőr, vasúti bakter, a postamester — ilyenek is vannak itt — a hó elején hozzájutnak rendes járandóságukhoz, csak éppen a lelkipásztorok nem, akik közül 90%-nak nincs más és több életlehetősége, mint ez a sok ideig megszolgált és megfizetett nyugdíj járuléka.

Nagyon fontos momentum a hó elején történendő kiutalásra nézve az is, hogyha a nyugdíjas öreg szolga — esetleg a hó első napjaiban — elmegy a minden élőknek útján: megtér őseihez, nem lesz, ki a 10-én érkező befizetési lapot aláírja s így az özvegy, vagy más örökös

esik a 10-ike után érkező nyugdíj összegétől. Már ez az egy szempont indokoltá teszi a nyugdíjnak az előző hónap utolsó napján leendő szétküldését s a másnap kezdődő hó első napján történő kézhez vételét.

Azért irtam, hogy nem magamról — haza — beszélek, én e részt kiváltságos helyzetben vagyok, mert engem a fiam — ki utódom lett a paróchián 42 évi itteni szolgálatom után — panasztalan kenyérrel eltart, valamint lakással is, de szólok a nagyon kedvezőtlen viszonyok közt élő hozzám hasonló öreg kollégákról, akik nincsenek az enyémhez hasonló kedvező konjunktúrák között.

Tisztelettel kérdem: nem lehetne-e e vizsgált állapot az illetékes faktoroknak változtatni? p. o. a Konventnek. Hiszen többet nem kérünk csak a mi megillet és csak néhány nappal előbb. Bis dat, qui cito dat. És miéért ne lehetne ezt tenni, mikor a pénz készen rendelkezésre áll és nem kell a folyósítandó összegért valami mobil értéket piacradobni, hogy abból legyen fizethető a szükséglet... Videant consules!

Tukaes Lajos.

ISKOLA

Népiskoláink ellenőrzése.

A magyar református egyház erőssége és legnagyobb szellemi hatalmassága mindenkor az iskola volt. Elég tudnunk, hogy a XVI. század folyamán az összes felekezeti iskolák négyötöde protestáns jellegű volt s ezeknek magas színvonalával egyetlen más iskola sem tudott versenyezni. E magas színvonal a külföldi akadémiaikon megfordult protestáns papság nagyfokú képzettségének tulajdonítható, kik szervezői, vezetői és ellenőrzői voltak iskoláinknak.¹ Jól esik megállapítanunk, hogy iskoláink megőrizték ezt az ősi, szent tradíciót s ma is az élen vezetnek a magyar nemzeti kultúra s vallás-erkölcsi eszmény szolgálatában. Az egyetemes egyháznak nem lehet elsőbrendű feladata, mint az, hogy iskoláink az új kor követelményei között is megtartsák ezt a vezető szerepet. Egész bizonyosan ennek felismerése vezette egyházunkat arra, hogy az állami új tantervet tette kötelezővé iskoláinkban is. Ezzel azonban csak a nyersanyagot találta fel csupán, de sem a kivitelt, sem az ellenőrzés tekintetében nem tette meg a cél eléréséhez feltétlenül szükséges lépéseket.

Mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy az új állami tanterv² nemcsak a feldolgozandó anyag mennyisége és minősége tekintetében jelent nagy változást, de a tanításnak új szellemét s egészen új módszerét is megkívánja. Sőt: az anyag csak eszköz lett annak a célnak

¹ Révész I.: „A Magy. Prot. Történelme” 26. lap.

² 1925. évi 1467—1925. vkm. eln. számú rendelet.

az elérésére, hogy iskoláinkból önállóan gondolkozó, az egyháznak és hazának hű gyermekei kerüljenek ki, akiknek lelkét egy csomó elvont tudomány helyett nemes érzelmek töltik el. Az új tanterv utasítása s az újabban megjelenő vezérkönyvek a régi mesgyéről erre az új, ismeretlen útra igyekeznek átvinni az iskolák szellemét. Ugyanazt a célt szolgálják azok a tanfolyamok is, amelyeken a tanítóság kiváló képviselői mintatanítások és pedagógiai megbeszélések nyomán ismertetik a népiskolai nevelés új céljait, módszereit.³ (Győr, Nyíregyháza.) Eddig rendben van a dolog. Lassan, fokozatosan tért hódít az új pedagógiai irány s a tanítóképző intézetek növendékei már ennek szellemében készülnek jövő feladataik betöltésére. De vajjon nincs-e igaza annak a tanítótestvéremnek, ki azt mondja, hogy a tanítás új módszere a vizsgálatban is új módszert követel?⁴ Ezen a kérdésen, — amely minden rosszakarat nélkül ütött a szeg fejére — nemcsak az új tanterv szellemének tökéletes keresztülvitele fordul meg, de éppen a legbuzgóbb s haladni vágyóbb felekezeti tanítókat állítja nehéz probléma elé. Érdeemes egy kissé szemébe nézni ennek a kérdésnek.

Közismert dolog, hogy felekezeti iskoláinknál jobban ellenőrzött intézmény alig van. Felsőbb hatóságai: az iskolaszék, presbiterium, e. m. közgyűlés, e. m. bíróság, esperes, tanügyi bizottság, népiskolai felügyelő és állami részről a tanfelügyelő⁵ Nem szólva a tanfelügyelő hatásköréről, az egyházi közvetlen és hivatalos ellenőrzést az ú. n. „iskolalátogatóságok” gyakorolják s felügyeleti joguk a tanító munkájának hivatalos minőségében csúcsosodik ki. A tanítás eredménye és módszere, — azok ellenőrzése tekintetében a legkülönbözőbb gyakorlattal találkozunk, mert ahány egyházmegye, annyi szokás. A beregi egyházmegyében pl. a félévi iskolalátogatást egy körlátogató lelkész és egy tanító végzi, — de már az évvégi ellenőrzést az egyházlátogatással is megbízott lelkészek: az elnök és jegyző teljesítik. Azt hiszem legtöbb helyen így van ez. Senki előtt sem lehet kétséges azonban, hogy az évvégi vizsgálat a fontosabb, mert akkor kapunk kerek egészet az elvégzett anyagból s akkor alkothatunk hű és igaz képet a tanítás szelleméről, — a tanító módszeréről. És épp akkor hiányzik a gyakorlat embere: a tanító. De akár ott van, akár nincs, még mindig elénk mered a nagy kérdés: hát vajjon a látogató és minősítő küldöttség előtt világosan áll-e a cél, amiről meggyőződni s amit ellenőrizni kíván? Számolt-e azzal, hogy az új tanterv nemcsak az anyag, de a módszer s az egész iskolai szellem megváltozását is jelenti?! Lelki szemei előtt kialakult-e a mai kor iskolájának ideális képe, amihez, mint normához, hozzá mérheti a hallott, látott és tapasztalt eredményeket?!

³ Lásd a győri tanfolyam értesítőjét. Tanítókháza.

⁴ Tanítók Lapja 19. szám, 9 lap. Császár Gyula.

⁵ Népiskolai Szervezet 244 §—319. §.

Felesleges volna részleteznem az eddig szokásos iskolalátogatások módszerét, amely — sok esetben — egyenesen arra kényszerítette a tanítót, hogy dőcögős, de önálló válaszok helyett magoltatással s lélekzetvétel nélkül elfújta feleletekkel produkálja magát és növendékeit. Kinek nem cseng fülébe a régi, verbalisztikus emléztető iskola maradványa, amikor azt kérdi a tanító: „Hogy nevezzük azt a kertet, ahol virágok vannak?” — s a tanítványok pompás énekléssel kórusban felelik: „Azt a kertet, ahol virágok vannak, virágos kertnek nevezzük.” A „fő-tanfolyamok” mellett ki helyezte nagy súlyt eddig a beszéd és értelemgyakorlatra, ami tanfolyam lett s céljá változott át, holott a nevelés legértékesebb, pótolhatatlan eszköze? Ki tartotta ildomosnak olyan kérdés feltevését, ami „expressis verbis” nem volt benne a tanfolyamokban? Az történt, hogy a gyermekek az ismereteket készen kapták, megtanultak egy csomó virágos kertet s ha szépen elmondották a történeteket, elzengették a definíciókat, eldarálták a betanított anyagot, akkor — nem maradt el a gratuláció.

Mi lesz most, ha a gyermek nem fogja megismételni a kérdést s az egész mondat és dallamos beszéd helyett természetes, rövid mondatokban, sokszor primitív kifejezésekkel ad számot ismereteiről, amit megértett és alkalmazni is tud? Nem lesz-e szokatlan, ha a gyermek tud főneveket mondani, de nem tud feleletet adni arra a kérdésre, hogy mit nevezünk főnévnek? Nem lesz-e különös, hogy minden tanfolyam úgy fest, mintha beszéd- és értelemgyakorlat lenne? No, — és nem lesz-e baj, nagy baj, ha mindezt így kívánja az új tanterv s annak szelleme, — de másként követeli az iskolalátogatóság?!

E kérdés felett nem lehet egyszerűen napi-rendre térni, ha azt akarjuk, hogy felekezeti iskoláink továbbra is megtartsák a régi színvonalat s a vezető szerepet. De nem lehet a tanítók egyéni szempontjából sem, mert éppen a legbuzgóbb tanítók lehetnek kitéve annak az eshetőségnek, hogy fáradságos, de nem mutatós munkaeredményük nem részesül kellő méltánylásban, nem is szólva arról a tanítóról, ki sok fogyatékoságát és gyöngéjét az új tanterv szellemére hivatkozással akarná menteni. Végül azzal a körülménnyel is számolni kell, hogy az eredménytelenségnek nemcsak személyi természetű okai lehetnek, — tehát az igazi ellenőrzésnek nemcsak a hibák megállapítása, hanem azok megszüntetése is feladatát képezi. Egy szóval: tanítónak és felügyelőnek egyaránt ismernie kell a célt, amit elérni, illetve megkövetelni akar.

Ha a Szervezeti Szabályzatban kreált népiskolai felügyelői állás, a maga mozgékonyásával gyakorlatban is meglenne, — a kérdés semmi nehézséget nem okozna. Így azonban az egyházmegyei tanügyi bizottságra vár az a feladat, hogy a hatóságuk alá tartozó iskolai körzetben

mielőbb megismertessék az új tanterv anyagát, szellemét, a feldolgozás módszereit. Nem látom különös akadályát annak, hogy úgy a tanítók, mint iskolaszéki elnökök, de főként a hivatalos látogatók egy-két napi kurzusra összegyűljenek a szokott központban, ahol a minta-tanítások és pedagógiai megbeszélések alapján minden illetékes tényező tájékozódást szerezhet az új iskolai reform tekintetében s kialakulhat az az egységes szempont, amire a fejlődés érdekében feltétlen szükség van. Minden egyházmegyében vannak olyan kiváló erői a tanítói karnak, akik behatóan foglalkoztak már e kérdésekkel, tanfolyamokon résztvettek s akik szíves örömmel hajlandók minta-tanítások bemutatására. A részletes program megállapítása, megoldása a helyi körülményekkel ismerős tanügyi bizottságok feladata. Csak az a fontos, hogy a legmagasabb egyházi érdekek szempontjából is mielőbb tegyünk meg e téren a kezdeményező lépéseket, nehogy még egy másik egyházmegye felett is elhangozzék az a lesújtó tanfelügyelői jelentés, hogy „az új tanterv szelleme egyáltalán nem látszik meg s általában — e szempontból vizsgálva az iskolákat — a tanítás eredménye igen gyenge”.

A tanfelügyelő a miniszter embere. Adjunk is hát annak, akitől kérni szoktunk, nehogy még rosszabb legyen közöttünk a jó barátság!...

Kelemen Gyula,
vásárosnaményi lelkész.

HALOTTAINK

Özv. Nyiri Istvánné szül. Nagy Juliánna csepei volt lelkipásztor özvegye 70 éves korában Debrecenben meghalt. Tisztes, érdemes papné volt, emléke áldott.

Széký Péter túrkevei igazgatótanító, egyházmegyei tanítóképviselő, 57 éves korában március 18-án befejezte munkás életét.

Özv. Lovass Sándorné, Keller Antónia, özvegy lelkészné, 85 éves korában Hajdúnánáson, hol fia vallástanár, meghalt. — Áldás emlékére.

KÜLÖNFÉLÉK

Gróf Degenfeld Pált, egyházkerületünk új főgondnokát, a debreceni egyházközség presbiteriuma március 26-án tartott ülésén tisztelettel és szeretettel köszöntötte, Isten gazdag áldását kérve nagyfontosságú munkájára.

A debreceni egyházközségi főgondnoki tisztségre megtartott választás ellen, melyen dr. Vásáry István polgármestert 4 szavazat ellen 2986 szavazattal választották meg, 10 választójoggal bíró egyháztagnak szabályszerű időben panaszt adott be. A választás szabályszerűségét nem vonják kétségbe, csak azt kifogásolják, hogy előzetesen az egyházzrészi tanácsok és a

presbiterium is értekezletet tartottak s azon állásfoglalásukkal irányították a szavazókat. A tíz aláíró közül hét másnap újabb beadványt adott be a presbiteriumba, melyben kijelentik, hogy csak utólag tudták meg, hogy őket ily panasznak írták alá, de ők nem akarnak panaszkodni. A presbiterium a panaszt, mint alaptalant és szabálytalant egyhangú határozattal visszautasítani kéri.

A debreceni KIE. március 23—25. napjain tartotta tavaszi konferenciáját Debrecenben, igen élénk érdeklődés mellett. A konferencián mintegy 200 fiatalember vett részt. Az egyesület a konferenciával kapcsolatban tartotta tisztújító közgyűlését. Elnökök lettek Kardos Zoltán nagykereskedő, Uray Sándor lelkész, ügyvezető-elnök dr. Jánossy Gyula egyetemi tanársegéd, főtitkár Laky László. A konferencia résztvevői megtekintették szabad idejükben a város nevezetességeit. Rendezett a konferencia vezetősége egy „Magyar-estét”, melynek előadója Karácsony Sándor volt. A kitűnően sikerült konferencia előadói Szabó Imre bp.-lelkész, Juhász Géza, Szőnyi Sándor, dr. Merétey Sándor, Muraközy Gyula, dr. Weis István és dr. Révész Imre voltak. Az előadásokat minden alkalommal értékes hozzászólások és megbeszélések követték. A minden tekintetben kitűnően sikerült konferencia áldásaiért és gyümölcseiért legyen Istené a hála és dicsőség.

Antal Géza püspök Utrechtben nagy tetszéssel fogadott előadást tartott a magyar-holland kapcsolatokról. Az előadás után Perpéth Ferenc és Szabó Dezső Utrechtben tanuló segédlelkészek vetített képekben ismertették Magyarországot.

Lelkészválasztás. A nyüvedi (Bihar m.) református gyülekezet Barkász Imre patóházi lelkészt választotta meg lekipásztorának. Isten áldása legyen a pásztoron és a gyülekezeten.

Az elekei a debreceni Kollégiumban április hó 11-ik napján lesz. A Kollégium igazgatósága kéri a lelkész urakat, hogy a legációra vonatkozó esetleges megkeresésüket április 10-ig küldjék be.

A Közlöny szerkesztősége április 3-án a kollégium dísztermében irodalmi délutánt rendez. Az irodalmi délutánon előadást tart dr. Zsigmond Ferenc egyetemi m. tanár.

A Templomegyesület 967. számú Révész Bálint cserkészcsapata március 23-án a kollégium dísztermében nívós ünnepélyt tartott. Az ünnepélyen megnyitó beszédet Siposs Imre központi lelkészi hivatal-vezető lelkész mondott.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság április hó 6-án Hajdúszoboszlón a Társaság céljaira ünnepélyt rendez. Ünnepi beszédet mond Ravasz László, a Társaság elnöke, költeményiből felolvasson Áprily Lajos, a kiváló költő, előadást tart Török Pál, a Társaság titkára a törökök és a magyar köznépi viszonyáról a hódoltság korából.

Az adakozók neveit és adományait a debreceni presbiterium legújabb határozata szerint

nem hirdetik ki ezentúl újév első napján a templomokban és az adományokat nem részletekben a gyülekezet lapjában, a *Vasárnapban*, hanem az éven át befolyt bármily egyházi célra tett adományokat és az adakozók neveit január hó folyamán a *Vasárnap* mellékleteként megjelenő „Aranykönyv”-ben teszik közzé.

A **Keresztény Ifjúsági Egyesület** debreceni csoportjának a presbiterium 200 P-t adományozott márciusi konferenciájának költségére.

Az **Országos Református Tanáregyesület** ezévi közgyűlését május hó 6-án, Csurgón tartja, ahonnan kirándulást terveznek a Balatonra. A rendezést a csurgói tanári kar végzi.

A **kötelező ravatalozás** közeli megvalósítására a központi temető rendezésével Szegeden jelentős lépés történt. A kötelező ravatalozással kapcsolatban kibővítik a központi temetőt és megfelelő ravatalozó helyiségeket építtetnek.

A **mezőtúri református gimnázium tanárkara** 1930. évi március hó 23-án este 8 órakor az intézet tornatermében tudományos-estélyt tartott.

A **nagykárolyi egyházmegye** lelkészi tanácsbíróvá Gönczy József kántorjánosi lelkészt, tanítóképviseelővé pedig Kádár Elek mátészalkai igazgató-tanítót választotta.

Vasharangláb, gúla alakú 10 méter magas, eladó az ercsi református egyháznál. Kisebb és fiók egyházaknak nagyon alkalmas. Ma 2 harang van arra felszerelve.

Vallásosestélyek, a tavaszi munkanapok beköszöntével, e hó 9-én megszűntek apagyí egyházunkban. Mikor ezeknek az estélyeknek vallásos jellegét, nevelő, hitelesítő hatását felemlítem, nem mulaszthatom el, gyülekezetünk nevében is, itt a nyilvánosság előtt is, hálás köszönettel adózni azoknak az idegen lelkésztestvéreknek, kik közreműködésükkel nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy estélyeink áldássá váljanak a hallgatókra. Ezek a lelkésztestvérek voltak: dr. *Ferenczy Gyula* ny. egyetemi tanár Debrecenből, *Görömbey Péter* nagykallói lelkész, *Szarka Károly* kótaji lelkész, *László Ödön* bessenyői lelkész, *Kiss Pál* tiszarádi lelkész és *Kovács István* nyíregyházi hitoktató. Az önzetlenül fáradozóknak legyen az elismerés és köszönet méltó jutalmuk. Estélyeinket mindvégig a legnagyobb buzgósággal, állandó nagy számmal látogatták a hívek, aminek — hisszük — meg is lesz a maga áldása. Apagy, 1930 március 10. *Birtha József* lelkész.

Szerkesztői üzenetek.

B. Z. Nádudvar. Mint jó ismerősről, egyáltalán nem gondoltuk azt, hogy önmagának része lett volna abban a jóindulatú, csak kissé naiv elgondolásból származó híradásban, mely Dévaványáról jött. Örülünk, hogy egyet ért velünk abban, hogy bármily érdemes kezdő fiatalembernek az ilyen kidicsérés csak kellemtelen volna.

TARTALOM: R. I.: Az egyházi sajtó statisztikája. — Közélet: Székelyhidy Béla: Néhány szó Baráth Imre „Farsang és Bőjt” című cikkéhez. — Tukacs Lajos: Lelkipásztorok nyugdíja. — Iskola: Kelemen Gyula: Népiskoláink ellenőrzése. — Halottaink. — Különlélek. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázatok.

Pályázati hirdetés a debreceni református kollégium tanítóképzőintézetébe való felvétel tárgyában.

A tanítóképzőintézet I. osztályába teljesen ép testalkatú, erős szervezetű, egészséges 14 évet betöltött, négy középiskolát végzett növendékek vétetnek fel, akik a folyamodás idején 16 évnél nem idősebbek s jeles, vagy jó osztályzattal bírnak. Létszám az I. osztályban 36. *Érettségi bizonyítvánnyal az 1930—31. iskolai évre senki sem vehető fel helyszűke miatt az V. osztályba.* A tanárkarhoz címzendő felvételi kérvényeket folyó évi május hó 31-ig kell beadni az igazgatósághoz a következő mellékletekkel: 1. Születési anyakönyvi kivonat, 2. IV. osztályról szóló bizonyítvány s amennyiben ez még nem volna meg: félévi Értésítő s III. osztálybeli bizonyítvány, 3. Újraváltási bizonyítvány. 4. Tanítói pályára való alkalmatosságot igazoló orvosi bizonyítvány. 5. Jótéteményeket kérő tanulóknál szükséges családi és vagyoni állapotukat feltűntető községi bizonyítvány, mely a lelkész által is aláírandó. A felvétel csak akkor válik véglegessé, ha a felvett tanulók a f. iskolai év végén az intézetben tartandó orvosi vizsgálat, zenei hallási- és színérezési vizsgálaton tanítói pályára alkalmasnak találtatnak.

Az intézetben tandíj nincs. Mellékdíjak összege 31 P 84 fill. Tápintézeti díjak: I. fokozat évi 36 P, II. fokozat évi 140 P, III. fokozat évi 256 P, IV. fokozat évi 360 P. A tápintézeti díjak havonként csak a III. és IV. fokban fizethetők.

Bentlakási díjak: I. fokozat évi 10 P, II. fokozat évi 20 P, III. fokozat évi 40 P.

Bővebb felvilágosítást ad az érdeklődőknek a *tanítóképzőintézet igazgatósága*.

Pályázati hirdetés. A debreceni református tanítónőképzőintézet (Dóczy-intézet) I. osztályába az 1930—31. iskolai évre felvétetnek azok a tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 16. életévet még nem érték el, továbbá, akiknek erkölcsi magaviselete kifogástalan és a polgári iskola, a fiú- vagy leányközépiskola IV. osztályát legalább általános jó osztályzattal elvégezték, vagy a folyó iskolai évben elvégzik. A felvételt kérő folyamodványok az intézet igazgatóságához címezve, legkésőbb folyó évi június 10-ig adandók be.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során valamely tantárgy tanulása alul fel voltak mentve, sikeres felvételi vizsgálatot tartoznak tenni a tanév elején.

A kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat ;
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy az illető éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszélszerve és színérzéke hibátlan és hogy a tanítónői pályára alkalmas ;
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy folyamodó a polgári iskola, fiú- vagy leányközépiskola négy osztályát legalább általános jó osztályzattal elvégezte. Ha folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztálybeli bizonyítvánnyal még nem rendelkezik, ez esetben a III. osztálybeli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja ;
4. azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben, mint rendes tanulók, iskolába nem jártak, községi előjárásági bizonyítványt is tartoznak mellékelni erkölcsi magaviseletük kifogástalanságáról.

A felvételre kijelöltek folyó évi június hó végére vizsgálatot tesznek a zenei hallásból. E vizsgálatról indokoltan elmaradók számára folyó év szeptember 2-án tartunk vizsgálatot. A fölvetel a vizsgálat eredményétől is függ.

A folyamodók okmányaikhoz egy negyed-rét nagyságú, kellően felbélyegzett és címükkel ellátott borítékot is mellékeljenek.

Egész évi tandíj a folyó iskolai évben : 60 P, mellékdíjak összege 20 P. A tandíj félévi előleges részletekben, a mellékdíjak a beírás alkalmával fizetendők. A növendékek 25—30 százaléka tandíjmentes.

Az intézettel egy épületben elhelyezett polgári leányiskolával és leányközépiskolával közös internátusban (igazgató Koncz Aurélné leánygimnáziumi igazgató) a következő díjak állapítottak meg: I. csoport (a növendékek 50%-a) évi 816 P, II. csoport (a növendékek 25%-a) évi 656 P, III. csoport (a növendékek 25%-a) évi 496 P. Minden csoport fizet még évi 16 P felszerelési díjat. A tanítónőképzőintézetbe felvételre kérésre növendékek az internátusba való felvételüket az igazgatótanácshoz címzett, a tanítónőképzőintézet igazgató-ságához folyó év június 10-ig benyújtott folyamodványban kérhetik, amelyhez a II. és III. csoportba felvételüket kérők újkeletű, hiteles, a családfő polgári állását, vagyoni állapotát, jövedelmét, a családtagok számát, azok életkorát és a családfő közvetlen gondozása alatt álló gyermekek számát feltüntetendő községi bizonyítványt is csatoljanak.

A jövő iskolai évi tan- és internátusi díj még nincs megállapítva, számottevő változás nem várható. **Az intézet igazgatósága.**

943—1930. szám.

Pályázati hirdetés.

A magyarországi református egyház Egyetemes Konventjének elnöksége a középfokú iskolák országos református missziói bizottsága titkári állására pályázatot hirdet. Ez állást az Egyetemes Konvent az 1930. évi április hó 10. s következő napjain tartandó ülésén fogja

választás útján betölteni. A megválasztás ideiglenes s egy évre szól. A megválasztott titkár véglegesítése felől az Egyetemes Konvent az 1931. évben tartandó ülésén határoz. A titkári állás 1930 szeptember 1-én foglalandó el.

A megválasztott titkár teendői :

1. A bizottság irodájának vezetése.
2. Konferenciák előkészítése.
3. Vidéki látogatások. Mindenütt propagandát végezni az ügy érdekében az ifjúság, a tanárok között és a társadalomban.

4. A munkatervezeteknek évről-évre elkészítése és annak a bizottság elé terjesztése.

5. A bizottság kiadásában megjelenő folyóiratok és egyéb nyomtatványok kiadói teendőinek ellátása. (59—1929. sz. konv. hat. 6. § : 1929. évi konv. jkv. 341—343. lap.)

A megválasztandó titkár javadalma :

Havi 160 P, azaz egyszázhatvan pengő tiszteletdíj, melyet a konventi missziói bizottság ügyvezető alelnöke előleges havi részletekben utal ki.

Havi 50 P, azaz ötven pengő szintén előzetesen kiutalandó útiátalány.

E titkári állásnak tervbevetett rendes missziói középiskolai ifjúsági lelkészi állásá át-szervezése esetén a javadalom évi 1856 pengő fizetésből, évi 400 pengő lakbérből és évi 600 P útiátalányból fog állani, amelyet az Egyetemes Konvent a javadalmasnak díjlevélileg biztosít. Ez esetben az ezen állásra megválasztott az országos református lelkészi nyugdíjintézetnek kötelezett tagja lesz.

Pályázhatnak azok, akik az egyházi I. tc. 136. §-ában foglalt feltételeknek megfelelnek.

Pályázati határidő : 1930. évi március 31.

Pályázati kérvények a lelkészsképző vizsgálati bizonyítványokkal és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve az Egyetemes Konventhez címezve, a Középfokú iskolák országos református missziói bizottsága elnökéhez, Rácz Kálmán református gimnáziumi vallástanárhoz, Pápara küldendők.

Budapest, 1930 márc. 11.

A református Egyetemes Konvent elnöksége :

Dókus Ernő s. k., főgondnok, világi elnök. **Dr. Baltazar D.** s. k., püspök, lelkészi elnök.

A nagyhódosi kántortanítói állás pályázati határideje meghosszabbítottatik április 8-ig.

Nagyhódos, p. Gacsály.

Református Iskolaszék.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő lütképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányu zománc-edények, zsír-bődönök, dísznőölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

**Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje**

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

**öntenek a legfinomabb harang-
öntvözetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.**

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyítják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb., stb., majd legújabban a soproni, celldömölki, székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és kaposvári országos kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megalégedésére.**

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállítóit gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

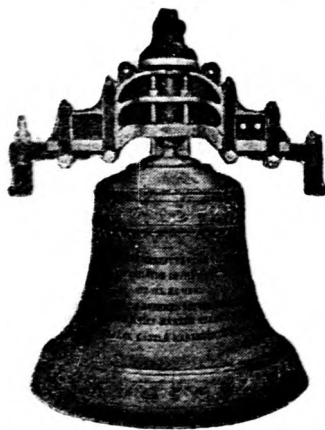
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

**harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár**

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párizsi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—865.

**Konfirmációi ajándéku-
l**
ajánljuk

**Dr. Révész Imre: Öntudatos
hit, KÁTÉ** a református egyházba lépni óhajtok számára, valamint a gyülekezeti hitvédelem céljaira —60 P

**Dr. Erdős Károly: Az én val-
lásom** című könyvecskét, amelyből most jelent meg a könyvpiacra a negyedik tízezer. — Tartalmazza imádságokon kívül a református hittant, erkölcsant, egyháztörténelmet és a magyar református egyház legújabb statisztikai adatait. — **Arany-
nyomású díszes kötésben** —66 P

Konfirmációra

ajánljuk

a következő kiadványainkat:

**Dr. Ferenczy Gyula: Kálvinista
kis káté** református vallású földműves és ipariskolai tanulók részére 1-60 P

**Dr. Halmi János: Református
keresztyén kis káté,** a Heidelbergi káté alapján konfirmációi, ismétlőiskolai, valamint összevont vallastanítás céljaira 1— P

**Nagy István: Debreceni kon-
firmációi kis káté** —20 P

**Soltész János: Konfirmációi
káté** református növendékek számára —40 P

„MÉLIUSZ“
könyvkereskedés

**DEBRECEN, FERENC JÓZSEF ÚT 26.
Telefonszám: 270.**